

مەرگ و ژبی

که نازانسی جیهانی ههوانی
کوشتنی (جوی نادمیسن)
ناوداری له ناودارستانه کانی نهقریاده
بلاو کردهوه ، دلکی ملیۆنان
لهوکهسانهی لسه ههموو لایتکی
دنیا دا ئهم ئافره ته مهزنه یان خوشر
دهویست هاته ژان .

لاشهکیان له نزیك نه
سهربازگهیهی که تیا دا ده ژیاوه
باسه کانی خوێ تیا دا تاکی ده کردهوه
دۆزرایه وه ، که هه مان شوین بوو بهر
له ماوهیهکی کورت دهگهشتیریکی
تووڕه یان تیا دی که له بێجوه کانی
دهگهرا .

له سه ره تای ئهم سالدا جوو
نادمیسن به بوتهی تیهربوونی
ههفتا سال به سه ره له دایک
بوونی یه وه ناهنگی ده گهرا ، زیاتر
له چل سالی له ناو مه ترسی یه کی
بهردهوام به سه ره برد که سه ره
دهقیقه یه هه ره شهی له ژیا نی ده کردو
نهوماوه به دا نه وهی سه لماند که ده شه
تهبابی له نیوان مرۆف و گیانه و ده ری
دینه پتک بێ . له گه ل نه وه شدا له
شوین که به هه وارگهی براده رانی
دا ده نا ، له یاره وه نادیا ره کانی ژیا نی
دیه نه دی دا ، به پیر مرد نه وه چوو .

جوی نادمیسن هه ره ته نیا له کن
خوێنه ره کانه وه نه ناسرا وه ، به لکه
سه یرکه رانی سینهماش ده یناسن .
کتیبه کانی بو چنه د جارێک
به ژماره یه کی هتجگار زوړ به چاپ
گه یشتن ، بو زوړ به ی زمانه کانی ش
وه رگه تران ، له وانه « به سه ره به ستی

۱۷- گوێ به زه له : گو ه سپی نان رهش خیچهک

لنیقه کن

۱۸- شاخ دار : شاخ هه بتن .

۱۹- بهرچن : سه ره به پورتاخ : بهرچه مهک لسه اف

چاقا بی .

۲۰- تهو : سپی و پنه کا رهش لسه ری بیت .

د - پهزی سپی کرمانجیا ژوری .

۱ - سه ره : هه میا سپی بیت .

۲ - به لهک : نیقه کا رهش و نیقه کا سپی .

۳ - سه ره رهش : سه ره نان سه تو رهش .

۴ - سه یس : سه ره چاف سپی .

۵ - کهل : شاخ بیه نه بن .

۶ - کهوی سه ره : گو ه سپی .

۷ - رهش کهوی سه ره : رهش گو ه سپی .

۸ - قه ره : هه می رهش .

۹ - ته له : گو هیت وئ سه ره کن قه بوی بن .

رافه

۱ - که وال : چنه د په زهک ، ته رش ، گه له په زه .

۲ - که رهک : وه کی ئهم دبیزین ره فده کا گو رگا .

که ره کن په زی .

۳ - کوز : ئهو جهه نه وئ گه رم - لده شتن -

نه وی په زی دبه نن و لئ ده له یجن .

۴ - کوف کوتان : کوف وه کی ناخویرا ده وارا ،

لئ کوتان ته یا سه رگرتی به ، جه که تانه کن دابن

دا په زی تیغه راگرن وه که کوتان بچو یک بو نا کو بو

که ره و به رخا بو دئ بینه کوزک .

۵ - دوینه : ئهو جهه نه وئ چولی لئ کوم دکهن

بو زستانن .

۶ - شویره : ئهو جهه نه وئ چولی لئ

دبرن بو ، په زی وه هه ره خودان په زه کی شه

خویا تابه تی یا هه ی .

۷ - مه خه ل : جهن نه ستنا نیفره

۸ - پالین : شوینا شیقی دگرت بو

۹ - هه قشوی : جهن نه ستنا شه قن به .

۱۰ - په رین : بو نیره - عه مه لیا جنی - و

ئا فزبون ، بو مئ به .

۱۱ - که ربار : به فانا به زی و سه ربار :

سه ره فان .

۱۲ - وه رگه ریا : مه کو شه ف لئ دقوبیت و

که ری په زی هه می دچیت لئ بردن ، هه کو ژتر سادا

دچیت و په زه بزه له دیت .

له ناو دارستانه کانی نه فریقیا دا

له دایک بوو ، « به سه ره بستی ریا ، « هه تا هه تایی سه ره بسته ، « نه بول هه ولی به لهک » ههروه ها سینه ماکان و ئیستگه کانی ته له فریۆن له جیهان به دهیان جار نه و فیلیمه یان پیتشکهش کرد که له سه ره بنچینه ی کتیبی به که می به وه دهر هینرا بوو « ته له فریۆنی به غدا پار نه م فیلیمه ی پیتشان دا » . بینه رانی فیلیمی ناوبراو ئیلیمه ی ده له شتیری ناوداریان بینی که ناوی پهروه رد که ره که ی به نه مری هیتسته وه و ناوه که ی به « سندووقی ئیلیمه ی » به خشی که یارمه تی پیتشکهش به سه ره به رشتکردنی گیانه وه ران ده کا .

جوی ئادمیسن له و بر وایه دا بوو که جیهانمان نه وه نده زله به راده ده شی مرۆف و شتیر و پلنگ و که ره که دهن به ناشینی له ته که به کدا بژین . نه وه شی سه لماند هه ره ته نیا مرۆف ناتوانی له گیانه وه ری دره ند بوو بگات ، به لکو ههروه ها گیانه وه ریش ده توانی له مرۆف بگات . به گالته وه ده بگرت که مرۆف لیجای داوه ته خۆی که به سه ره هه موو سروشتدا زاله ، به لام نه وه ی له بیر خۆی بردۆته وه که هه یج نیه ته نیا که ردیک نه بێ له و سروشته . چاکترین په وه وشتی له خودی سروشته وه هاتوو . نه قل هه ره چهنده پیتشکه وچ ناتوانی خۆرسکی مرۆف و گیرۆده بوونی به سروشتی سه ره تا په به وه له ناو به ری . ئادمیسن بر وای و ابوو که گیانه وه ره ختیر و چاکه له بیر ناگا ، ده ی توانی نه وه

به هتانه وه ی ده یان سه موونه سه لیتی

نه له به ته ، دۆلفین ناتوانی هیلۆ کۆپته ری دروست بگات به لام ده توانی شتی واکت ئیمه ی مرۆف ری ی بێ نه به ی

ئادمیسن زۆر شتی دهر باره ی به ده نگه وه هاتی گیانه وه ره له گه ل هه ست و نه ستی مرۆف دا نووسی . ده ی توانی له م رووه وه به دوورو درتۆی بدوی . به لکو به ته واوه تی به خۆی راده په رموی که گیانه وه ره به شتیره ییگی نا ناسایی گیرۆده ی مرۆف ده بچ ، نه گه ره هه ستی کرد نه و به راستی خۆشی ده وئ و به رزه وه ندی تیدانیه .

نه م خۆشه وستی به ته نیا بێ ده سه لاته کان پتویستیان بێ نیه ، ههروه ها نه و بالنده بال شکاوه ی که

(جوی) دۆزی په وه و بردی په وه ماله وه ده ستی کرد به چاره سه ره کردنی و هه ستی کرد چۆن ته زووی په ی بێ کردن و سوپاس نه قلی بالنده

ده رده چوو . نه م خۆشه وستی به هتیره کانیش پتویستیان بێ هه یه ههروه ها نه و شتیره ی که له دارستانه که دا تووشی بوو که قووله بێ ی بریندار بوو و میشوه به گه ز خوینه که یان ده مزێ ، له گه ل نه وه ش هیتستی ئادمیسن تیماری بگات و ساریژی بگات .

هاسانه گویت له م هه موو قسه به بێ ، به لام بانه وه بلتین

جاری واهه یه که نیمه له ناو دارستانه ی چ ترستیگی له پرمان لێ ده نیشی . به لکو له ریکاو بانیتی چۆلدا ، که ده نگه دێ ، یا که سیتبه ری لقه داریک ده جوو لیتته وه . نه مه له کانتیکدا که ئادمیسن ده چوووه ناو دارستانی نه فریقا وه که نه وه و ابوو که ده چوووه مالن ، هه ستی به بر وایتی غه یین ، به په یوه ندی نه و خزما یه تی به ده کرد که مرۆفی به گیانه وه ره وه ده به سه وه . پشتی به تاقیکردنه وه و غه ریزه ده به ست ، به لام توانای خۆی لیک نه دایه وه به دۆزینه وه که زمانه له به که گه یشتن له گه ل گیانه وه ره به و خاصیه ته دیارانای به ده ست وه په وه بوون . به لکو به هاو به شیی یاسا کانی جیهانی دهر ورو به ره وه ش ، نه و هاو به شیی به ی که نه قلی مرۆف و دره ختی نه شو و ناکه روو بالنده ی هه لفریو وه که ده دانه تی .

مرۆف ته نیا پارچه ییگی له سروشت . هه یج مافی نه وه ی نیه که خۆی له سروشت به رزتر دابنێ . مه سه له ی پارێزگاری کردنی گیانه وه ری درنده مه سه له ییگی به په له یه . چۆن نه م جیهانه سروشتی به ده پارێزین و چۆن دهر بازی ده که یین . نه مه په که من به دم نازاره وه بیری لێ ده که مه ره ، به لام به و نومیته دی هه موو شتیکی له ده سی نه چوو بێ .

کاره که ش ته نیا به و هه سه ته نازار به خشه وه نه به ستراوه ته ره که نه وه ی نه شو و ناکه ره بۆی ده لوئی شتیر یا فیل ته نیا له ریکه ی بیستن و وینه وه بناسن ، به لکو قه کردنی جووره های

تواري گيانه وهران ده بيته هڙي لهنگر ٽيڪ چووني ترازوو له سروشتدا كه له وانه به بيته هڙي زياد كردني كوشنده سهارهت به هموو مانهوه . زيانى پر بو له چالاكي هه لچوونو پشتوي ، بهدس خومان نيه له ناستي تواناو ده سلا تيدا سهرسام ده بين ، كه خوي نافره ٽيكي بن هيزي تو او ناساي بوو ، بهره نكاري نه و راوكرانه ده بوو كه له زهوي ناسماندا

دارستانه كانيان پاك ده كرده وه ، سنه ووقى دانا بو گيانه ورائي دپنده بوو كه سهره تاكي ته نيا كتيب و كارتى پوسته بوو ، ده بووه نافره ٽيكي چوستو چالاك ته نانهت به وه بوستابا كه له سهره تاي چالاكي له نه فريقادا وه ده سستي هيتا بوو . پهره موچه كه ي سهدان لاپره ي به وينه ي ره نكاو رهنگي نايابو زور زانستي يانه ي پروه كو نمونوي نه تنوگرافي له كنيادا رازانده وه . هره وه ها زماره بهك كتيبى دانا كه نيتستا له هموو لابه كي دونيادا زانراون . بهلام نه وه گشتي ته نيا رهنگ دانه وه ٽيڪ بوو بو نه و شته ي كه له لابه ن نه وه ماناي زيانى ده به خشى .

ده ورتي « بهشى شير » كاتن له بهشى لابه ني به هيزو ده سلا تدار ده ووي ، نادميسن به راستي بهشى شير بوو بهلام به و اتاييكي تر ، خوي له گه ل شاي گيانه وهراند نك ته نيا مال و مولكي بهلكو ديسانه وه زيانه كانيشي دابهش كردبوو .

ده ويوست لهنگري ترازوو ٽيڪ چوه كه له ريگه ي باوه ر پڻ كردن و يارمه تي دانه وه له ريگه ي ٽيگه يشتن و سرورشته وه ، له ناو دارستانه كانى ده ورو بهري خوي دا رابگر ٽيه وه .

شتيكي نه وه نده هاسان نيه كه مروف نه و دلپاكي به ي له نادميسن دا هه بوو ، هه بين ، به خيتو كردني بيچوه شيري تا پته وه بن نه و جا له دارستاندا به ره للاي بكات تا به و تا كه هڙيه وه بزي كه پي ي ده ويري .

بكوزي تا پاريزگاري جو ري خوي بكات . هموو دا يكان وهك يهك مناله كانيان خوش ده وي و ههنگاوي به كه ميان له زيان دا فترده كه ن . ده له شير بيچوه كه ي فترده كات بكات وه گيانه وهران . مامز بچوه كه كه ي خوي فترده كات كه رابكات . نادميسن سه يري مروفي ده كرد كه نه قلى دراوه تي هه تا ده مري

گرو گرفته به رده واهه كانى چاره سهر بكات ، تا سهر كيشي دوژمنكاري پڻ به ربه ست بكات . نه مه له كاتي كدا نادميسن به تو او هتي نه وه ي ربهت ده كرده وه كه له كن گيانه وهردا هيچ دوژمنكاري بهك هه بين ، ده رباره ي پتگه و زيانى پلنگ و به رخشر باش ساز كردني دلنبايي و موتمانى كردن له سهر دوا روژ به سهدان نمونوي ده هيتا به وه .

گيانه وهرى دپنده هه رگيز مروف نادا نه گه هه ره شه گيانه وهرانى بچوه كه كانى نه كات . بهلام مروف خور شتيكي له سنور به ره وه .

رايه ويك هه بوو ده چوه ناو دارستانه كه وه ، ده له شير ٽيڪ و بچوه كه كانى به رايه وه كه دا ده ويشتن ، نادميسن به وريايي و رابه ري نيگه وه سه يري ده كردن . گيانه وهره كان گه رانه وه دارستانه كه ، باش چهند روژ ٽيڪ نازانه كان نه و

هه واهه به خه ميان راگه ياند كه بهنجي تا واني دريژ كرد بو گيانه . وهره مروف كوزه كان ، شتيكي به نه ستمه ، بهلام له وانه شه به نه او هتي وايي ، دپنده هه ر دپنده به نادميسن واي ده گوت ، له بهر نه وه ده نوانين راده ي وريايي و رابه ري و ناگاداري نه وه بخه ينه به رچاو ، نادميسن مه به ستي ته نيا مالي كردني دپنده نه بوو ، بهلكو چاو ديري كردني له پاشان گه راندنه وه ي بوو بو دارستان كه ده بوو بريت . زور چاك ده يزاني زيانى سه ربه ست ده تواني وره ي هموو دپندان زياد بكات ، جا چ ده له شير ٽيكي زل بين يا پلنگي بين وهك بروسكه بازبدا ت .

بهلام ده بوايه نادميسن له ويانيدا خهك ناگادار بكات نهك دپنده . نايان نه وانه ريگر بوون يا گيانه وهر دزبوون يا خود هه سوود ؟ تا نيتستا وه لام ٽيكي هه ست پڻ كراو نيه ته نيا نه و رابورته پزيشكي به نه بين كه گيانه وهران له كوشتني دا به بين تاران داده ني .

بازنه ي زيان له وه نالوژر بوو كه جوي نادميسن تي گه يشتبوو ، هه رچنده به رابه سهر نه قلى مروفي داته پيوي ناو دوژمنكاري و تونلو تي زي و دل ره قى دور له هه موو شتيكي مروفا به تي به وه ياخي ببوو . بوو به قوربانى مروف ، بهلام بسته يه گي تري مروفي له مروفا بو به چن هيتستن : دلپاكي ، سوژو خوشه ويستي به رابه سهر گيانه وهر . چهند كتيب ٽيكي بو به چن هيتستن وا نيتستا به هه ستيكي نوي وه ده يانغو نيتسه وه .